

Viimase külje

LUGU: Estonias said kokku luiged ja printsid lä

Kuidas kurgede

Mida kõike pole üks ballett korda saatnud! Seitse aastat tagasi vajas tollane Peterburi Maria teatri solist Marina Tširkova partnerit, et Saksamaale ja Šveitsi turneele sõita. Tema pilk peatus Vladimir Arhangeliskil, äsja teatrisse tööle tulnud noorel ja andekal tantsijal.

Kokku saadi Maria teatri puhvetis. Siis ei juhtunud veel midagi. Plõks käis turneel, «Luikede järve» etenduses, kus Tširkova tantsis Odette-Ottili, Arhangeliski aga prints Siegfriedit. Kui tantsupaar Peterburi naasis, olid leivad juba ühes kapis.

Oma lugu ei ole mitte ainult praegusel Estonia esipaaril Tširkoval-Arhangeliskil, vaid kõigil, kes kunagi «Luikede järve» juhtrollides üles astunud. Estonia teatris, kus peatselt lavale jõudev Tiit Härmi versioon on juba kuues, on neid kokku ligemale 40.

Neist 14 – Lia Leetmaa, Helmi Puur, Ago-Endrik Kerge, Tiiu Randviir, Larissa Kaur, Tatjana Maiste-Laid, Olga Tšitšerova, Kaie Kõrb, Aleksandr Basihhin, Viesturs Jansons, Viktor Fedortšenko, Marina Tširkova, Vladimir Arhangeliski ja Tiit Härm – kogunesid eile teatri talveaeda.

Oli, mida meenutada. Üks legendaarsemaid luiki Helmi Puur, kes tuli Estoniasse 1953. aastal ja kellele Otilie/Odette roll oli esimesi tuleproove, tuletas meelde, kui pingelised olid omal ajal proovid. «Proovi lõpus oli õhukest materjalist kleit ribadeks ja küljed punased, sest partner haaras kinni nõnda ägedalt,» rääkis ta.

Samuti ei lähe Puuril elu lõpuni meelest, kuidas ta pidi ühel etendusel Otilie kuulsaid *fouette*'sid tehes peaaegu minestama, sammud läksid sassi ja ta jäi lihtsalt seisma. «See oli mu karjääri suurim aps,» tunnistas ta eile.

Seevastu teine kuulus luik Tiiu Randviir, kes ühines Estoniaga aastal 1955, tunnistas, et ei osanud 18-aastasena «Luikede järve» ees veel aukartust tunda. «Kartma hakkasin alles aastaid hiljem, kui sain teada, et maailmas on veel teisigi häid baleriine.»

Larissa Kaur, kes tegi kaasa 1954. aastal esietendunud versioonis, meenutas, kuidas tantsiti «Luikede järve» Viljandi järvele püstitatud läbimärjal laval. Tatjana Maiste-Laid

Tiit Tuumalu

Postimees

«Luikede järve» Estonia laval

1940–1943, lav. Rahel Olbrei, muusikajuht Raimund Kull (etenduste arv teadmata)

1948–1951, Anna Ekston, dirigent Kirill Raudsepp (61 etendust)

1954–1966, Vladimir Burmeister, dirigent Kirill Raudsepp (233 etendust)

1967–1978, Moskva Suure Teatri redaktsiooni tõi Estoniasse Svetlana Ivanova, dirigendid Eri Klas, Vallo Järvi, Kirill Raudsepp (178 etendust)

1981–2001, Konstantin Sergejev, dirigendid Kirill Raudsepp, Eri Klas, Jüri Alperden, Vello Pähn (222 etendust)

2002... Tiit Härm, dirigent Arvo Volmer, lavakujundus ja kostüümid Eldor Renter

Allikas: Estonia teater

rääkis sellest, kuidas ta tantsis etenduse lõpuni, endal balletikingast välja turritav ja pörgulikku valu tekitav naelapea jalas.

Kahjuks jäi eile kohale tulemata Estonia teatri esimene luik, 1940. aastal Rahel Olbrei versioonis tantsinud Erika Määrits, kel eluaastaid juba 82.

Teatririija Lea Tormis on nimetanud «Luikede järve» küpsuseksamiks. Nii teatrile, kes otsustab selle välja tuua, kui ka baleriinile, kes selles üles astub.

Iga baleriini unistuseks nimetas seda eile ka Marina Tširkova, kes Otilie/Odette rolli kallal praegu tööd teeb. «Miks see nii oluline on – sest võimaldab avada oma hinge, panna proovile tantsija füüsilised ja plastilised võimed,» selgitas ta.

Kõige kauem on Estonia laval püsinud 1981. aastal esietendunud «Luikede järve» – seda jätkus 222 mängukorraks aastani 2001. Kes kõik pole selles kahe aastakümne jooksul kaasa teinud. Toomas Edur, Meelis Pakri, Tiit Helimets,

tiigist sai Eesti laval luikede järv

Helmi Puur ja Verner Loo moodustasid tandemi «Luikede järve» lavastuses, mis püsis Estonia laval aastail 1954–1966.

2X ESTONIA ARHIIV

«See ballett võimaldab avada oma hinge, panna proovile tantsija füüsilised ja plastilised võimed.»

Marina Tširkova

Estonia priimabaleriin, kõigi tantsijate unistuste balletist «Luikede järv»

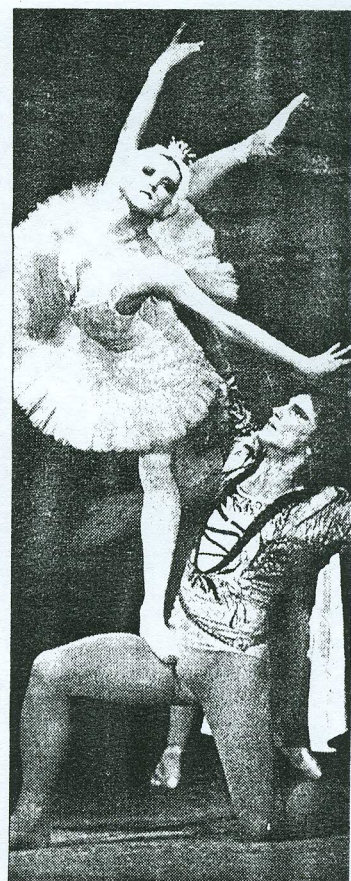
Age Oks, Jane Raidma, Inge Arro, Stanislav Jermakov, Toomas Rätsepp... Paraku ühendab neid üks – nad kõik on Eestimaa tolmu jalgelt pühkinud.

Aga et mitte minoorselt lõpetada, tasub mainida, et eestlased kuulsid «Luikede järvest» ilmselt esimest korda kõigest 12 aastat pärast esietendust Moskva Suures Teatris. Nimelt kirjutas Karl August Hermann 1889. aastal oma lehes, et Tšaikovski on ooperite kõrval loonud ka hüppemängu «Kurgede tiik».

Eile meenutasid «Luikede järve» etendusi läbi aastakümnete ja maitsesid luikedega torti teiste hulgas Kaie Kõrb (vasakult), Tiiu Randviir, Helmi Puur ja Lia Leetmaa.

EGERT KAMENIK

Odette/Ottilie – Kaie Kõrb, Prints – Tiit Härn.